

Arvelig katarakt hos alaskan malamute

Ordet katarakt kommer fra det greske *katauraktos* som betyr foss eller vannfall. En annen betegnelse er «grå stær» som kommer av det tyske ordet «starr» (= stiv). Katarakt defineres som enhver uklarhet i øyet linse eller linsekapsel, uansett årsak. Normalt skal linsen være klar slik at lys kan slippe gjennom øyet og inn til netthinnen. Katarakt kan beskrives på grunnlag av utbredelse i linsen, lokalisasjon og type. Små kataraktforandringer har som regel liten betydning for hundens funksjon hvis de ikke ligger midt i synsaksen. Store forandringer medfører nedsatt syn eller blindhet. I hvor stor grad kataraktforandringene vil påvirke hunden, avhenger av rase og bruksområde. Katarakt kan være medfødt eller utvikles senere.

Alaskan malamute har det vi kaller utviklingskatarakt eller ”juvenil” katarakt, der forandringene som regel viser seg hos relativt unge hunder (1-2 år). Hos alaskan malamute varierer forandringene fra fortetninger i et lite område bak i linsene (bakre polkatarakt) til mer utbredte forandringer som kan angå hele linsen.

Arvelig katarakt er beskrevet hos et stort antall hunderaser. Det kan være vanskelig å avgjøre om diagnostisert katarakt er arvelig eller ikke, spesielt hvis katarakt dukker opp på en ”ny” hundrase. Undersøkelse av foreldre, kulløsken og avkom er nødvendig for å kunne si noe mer om eventuell arvelighet av forandringene.

Følgende kriterier kan tjene som rettesnor:

- Det skal tidligere være beskrevet arvelig katarakt på rasen, eller det ses over relativt kort tid mange tilfeller hos en rase av katarakt med samme utseende og utvikling.
- Kataraktforandringene er ikke beskrevet i litteraturen på rasen, men den har en lokalisasjon og opptreden tilsvarende det som er beskrevet hos andre raser. Kataraktforandringene skal finnes i begge øynene (unntak finnes), men graden av forandringer i de to øynene kan variere
- Forandringene skal ligge på et for rasen typisk sted i linsen, og hunden skal ha «riktig» alder ved opptreden
- Forandringene utvikler seg, om enn langsomt i visse tilfeller

Fremdeles vil det være tilfeller hvor man ikke med sikkerhet kan si om det dreier seg om en arvelig katarakt eller ikke. Det kan være at kataraktforandringene bare finnes i det ene øyet, finnes på en uvanlig plass i linsene, eller at hunden er eldre enn forventet første gang man ser forandringene. Dette siste betinger selvfølgelig at hunden er regelmessig øyelyst. Re-eksaminering etter en gitt tid blir som oftest anbefalt i tvilstilfeller, men selv etter re-eksaminering kan det være tilfeller som aldri blir ”oppklart”.

Til tross for mye forskning, er det ennå ikke funnet effektive legemidler mot katarakt. Kirurgisk fjerning av linsen er den eneste behandlingen som gjenoppretter synsevnen. Tidligere ble linsen, med eller uten kapsel, fjernet via en lang åpning i cornea langs dorsale limbus. Man måtte vente til katarakten var «moden», det vil si total, og i mellomtiden var det ofte utviklet store sekundærforandringer i øyet. Den beste metoden for kataraktekstraksjon i

dag er ved hjelp av ultralyd, såkalt fakoemulsifikasjon. Det lages en liten åpning i kanten av hornhinnen, stor nok til at en spesialnål kan passere gjennom. Etter åpning av fremre linsekapsel deles linsematerialet opp og suges ut. Det kan legges inn kunstig linse, men dyr kan fungere bra også uten denne.

Øyelysing gjøres av spesielt autoriserte veterinærer og skal følge bestemte prosedyrer. Blant annet skal pupillene utvides med et medikament for at man skal kunne undersøke hele linsen. På bakgrunn av undersøkelsesresultatet fyller veterinæren ut en attest. Hvis man er uenig i diagnosen, kan man be en annen øyelyser undersøke hunden. Kommer de to øyelyserne til ulikt resultat (noe som heldigvis skjer svært sjelden) kan resultatet ankes. Da er det enten et panel av mange øyelysere inkludert en europeisk øyespesialist eller spesialisten alene som får det avgjørende ordet. I Norge er det i dag bare undertegnede som har europeisk spesialisttittel.

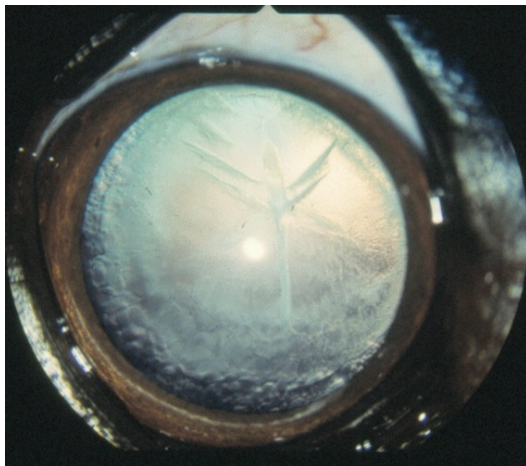
Det ideelle er å redusere forekomsten av katarakt i en rase gjennom avlstiltak. Gruppen av attestutstedere for arvelige øyesykdommer i Norge har gitt følgende avlsanbefalinger for alaskan malamute:

Avlstisper undersøkes før hvert valpekull, hannhunder årlig så lenge de brukes i avl.

Øvrige hunder undersøkes i 1, 3 og 5 års alder.

Avlsanbefaling: Hunder med utviklingskatarakt bør ikke brukes i avl.

(Utheving av teksten i avsnittet over er gjort av Kennel Igaluk)

Figur 1. Utbredt katarakt hos en alaskan malamute. Pupillen er utvidet slik at hele linsen kan undersøkes. Hunden har sterkt redusert syn.